

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาฝึกงาน จำนวน 40 คน หัวหน้างานในสถานประกอบการ จำนวน 29 คน อาจารย์นิเทศก์การฝึกงาน จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามนักศึกษาฝึกงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาฝึกงาน ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในขณะฝึกงาน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ฉบับที่ 2 แบบสอบถามหัวหน้างาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นของหัวหน้างาน ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของหัวหน้างานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ และฉบับที่ 3 คือแบบสอบถามอาจารย์นิเทศก์การฝึกงาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นของอาจารย์นิเทศก์ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการกระบวนกรฝึกงานของนักศึกษาฝึกงาน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาฝึกงาน 40 คน จำนวน 40 ชุด ได้รับคืน 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 แบบสอบถามสำหรับหัวหน้างานในสถานประกอบการ 29 คน จำนวน 29 ชุด ได้รับคืน 29 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และแบบสอบถามอาจารย์นิเทศก์ 21 คน จำนวน 21 ชุด ได้รับคืน 21 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จากแบบสอบถาม 3 ฉบับ ซึ่งแต่ละตอนทำการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เป็นรายชื่อ รายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 นำเสนอโดยการสรุป บรรยาย วิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษาฝึกงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาฝึกงาน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาฝึกงานส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 17 ปี และระดับเกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 2.00 – 2.49 ซึ่งสาเหตุที่เลือกเรียนสาขาวิชานี้ เพราะว่าชอบเป็นส่วนมาก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในขณะฝึกงาน

ด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า ทักษะที่ได้รับจากการฝึกงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 7 ข้อ ตามลำดับดังนี้ เทคนิคการใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี วิธีการประสานงานกับ ผู้อื่นขณะปฏิบัติงาน ทักษะในการรับสาร ได้แก่ การฟัง วิธีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน การวางแผนหรือเตรียมการก่อนปฏิบัติงาน การตรวจสอบ บำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ และทักษะในการส่งสาร ได้แก่ การพูดและการเขียน ส่วนในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนและการหาแหล่งข้อมูลและวิธีการหาข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำงาน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษา ฝึกงาน ในด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ เทคนิคในการปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นระบบแบบแผน เทคนิคการใช้เครื่องมือต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานและเทคนิคในการแก้ปัญหา ส่วนในระดับปานกลางมี 1 ข้อ คือ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ ได้แนวทางในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ แนวทางในการที่จะประกอบอาชีพของตนเอง ทราบถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงและมีความคิดที่จะพัฒนางานอาชีพ และคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานอาชีพจนสำเร็จ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้แตกต่างจากสถานศึกษา เมื่อเกิดปัญหามีผู้ที่มีความรู้คอยให้คำปรึกษา และได้ปฏิบัติงานตรงตามสาขาวิชาชีพที่ศึกษามา ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ ความกล้าแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน อยู่ในระดับมาก มี 1 ข้อ คือ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นก่อนการแก้ปัญหา ส่วนในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การแก้ไขปัญหาลงเฉพาะหน้าได้ทันที วิเคราะห์ปัญหาก่อนการปฏิบัติ และการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนปฏิบัติ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า การทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้างานและการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ การปฏิบัติงานโดยไม่เกิดความผิดพลาด และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามขั้นตอน ตรงต่อเวลา และวางแผนใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 7 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน การสร้างความสัมพันธ์กับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา และการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก

ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวอยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 9 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น การเคารพกฎระเบียบและเชื่อฟังคำสั่ง ความมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การใช้กิริยาท่าทาง คำพูดที่เหมาะสม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสถานการณ์ การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ดีที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของ นักศึกษาฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวอยู่ในระดับมาก

ด้านเจตคติต่อการทำงาน นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า เจตคติต่อการทำงานอยู่ในระดับมาก มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ความกระตือรือร้น สนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย การรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน การเสียสละ ทွ่มเทเวลาให้กับการปฏิบัติงาน และการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ส่วนในระดับปานกลางมี 1 ข้อ คือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านเจตคติต่อการทำงานอยู่ในระดับมาก

ด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพ นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า ความภาคภูมิใจในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ยอมรับ เต็มใจ พึงพอใจที่จะได้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานทันที โดยไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า ไม่แสดงอาการ โต้ตอบ ทั้งด้วยวาจา หรือกิริยาใด ๆ กับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลอื่น และทำงานหนึ่งงานใดแม้ไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ ปฏิบัติงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของนักศึกษาฝึกงาน ในด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของนักศึกษาฝึกงานที่มีต่อทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ สรุปโดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

1. ควรจัดให้มีการนำนักศึกษาออกไปศึกษาดูงานตามโรงงานหรือสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในการพัฒนาความรู้ให้มากขึ้น
2. ควรให้อาจารย์นิเทศก์ไปตรวจการฝึกงานของนักศึกษาฝึกงานให้บ่อยครั้งขึ้น และควรมีการประสานงานกับสถานประกอบการให้มีความเข้าใจตรงกันมากขึ้น
3. ควรมีการแนะนำสถานประกอบการที่น่าสนใจหรือที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียนให้กับนักศึกษาก่อนตัดสินใจเลือกสถานที่ฝึกงาน
4. ควรให้ผู้ควบคุมงานหรือหัวหน้างานเอาใจใส่ในข้อต่าง ๆ ของนักศึกษาฝึกงาน เพราะงานบางอย่างนักศึกษาไม่เข้าใจในงานนั้น ๆ อย่างชัดเจน จะช่วยทำให้นักศึกษาได้ความรู้เพิ่มมากขึ้น
5. ควรจัดระยะเวลาในการฝึกงานให้มากขึ้น เพราะการฝึกงานเป็นการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ นอกห้องเรียน ควรจัดเวลาฝึกงานและเวลาเรียนให้เท่า ๆ กัน เช่น ฝึกงาน 1 ภาคการศึกษา เรียน 1 ภาคการศึกษา
6. ควรให้ความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับงานช่างมากกว่านี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และกล้าปฏิบัติงานจริง
7. ควรมีเบี้ยเลี้ยงหรือสวัสดิการหรือประกันภัยรอนักศึกษาเพราะการทำงานบางครั้งค่อนข้างเสี่ยงอันตราย และควรมีการจัดทำรายงานส่งทุกระยะ

8. ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกงานใกล้ ๆ บ้านมากขึ้น เพื่อลดปัญหาค่าใช้จ่ายและควรตกลงกับสถานประกอบการถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น ค่าใช้จ่ายหรือเบี้ยเลี้ยงก่อนทางวิทยาลัยจะยินยอม

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามของหัวหน้างาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของหัวหน้างาน ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 30 – 39 ปี วุฒิการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาตรี และอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี ซึ่งตำแหน่งงานปัจจุบันในสถานประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ควบคุมงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้างานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน

ด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า ทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 11 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การประสานงานกับผู้อื่น ขณะปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี การวางแผนหรือเตรียมการก่อนปฏิบัติงาน การดำเนินงานอย่างมี ขั้นตอน ความสามารถในการเรียนรู้งานใหม่ได้อย่างรวดเร็ว การตรวจสอบดูแลรักษาเครื่องมือ และอุปกรณ์ รู้แหล่งข้อมูลและวิธีการหาข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำงาน ความสามารถในการส่งสาร ได้แก่ การพูดและการเขียน ความสามารถในการรับสาร ได้แก่ การฟัง การตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน และความถูกต้องของงานและความละเอียดประณีต และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้าน ทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การทำงานเป็นระบบแบบแผน เทคนิคการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เทคนิคการปฏิบัติงาน และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ เทคนิคในการแก้ปัญหา และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างานเห็นว่า ในด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานอาชีพจนสำเร็จ เลือกแนวทางในการพัฒนาตนเอง กำหนดแนวทางในการเลือกอาชีพของตนเอง และสนใจในปัญหาการเปลี่ยนแปลงพร้อมเสนอความคิดที่จะพัฒนางานอาชีพ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ การปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพที่ศึกษามา มีผู้คอยให้คำปรึกษาที่มีความรู้เมื่อเกิดปัญหา เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้แตกต่างจากสถานศึกษา และความกล้าแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นประกอบการแก้ปัญหา เลือกวิธีแก้ปัญหาได้เหมาะสม และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ส่วนในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การรู้จักตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านพิจารณาอย่างรอบคอบและวิเคราะห์ปัญหาก่อนการปฏิบัติ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หัวหน้างานมีความเห็นว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ความตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ และการรู้จักยอมรับผิดเมื่อปฏิบัติงานผิดพลาด และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับมาก

ด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่าความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ส่วนในระดับมากมี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา การรู้จักปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย และการวางแผนใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หัวหน้างานมีความเห็นว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 11 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การปฏิบัติตนเป็นผู้ร่วมงานที่ดี การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม การสร้างความสัมพันธ์กับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา การให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงานความเชื่อถือที่ได้รับจากเพื่อนร่วมงาน การวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน รับทราบและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน ความสามารถในการติดต่อประสานงานในระหว่างปฏิบัติงาน และการรู้จักแสดงความคิดเห็นในการทำงาน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก

ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ การเคารพกฎระเบียบและเชื่อฟังคำสั่ง ส่วนในระดับมาก มี 9 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ใช้กิริยาท่าทางคำพูดที่เหมาะสม ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสถานการณ์ ความมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับงานที่ทำจนสำเร็จ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ กล่าวปฏิเสธ ในสิ่งที่ไม่ดีที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

ด้านเจตคติต่อการทำงาน หัวหน้างานมีความเห็นว่า เจตคติต่อการทำงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้คือ ความเสียสละ ทุ่มเทเวลาให้กับการปฏิบัติงานความกระตือรือร้นสนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย การรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน และการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านเจตคติต่อการทำงาน อยู่ในระดับมาก

ด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า ความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ แสดงการยอมรับ เต็มใจ พึงพอใจที่จะได้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จไม่แสดงอาการโต้ตอบทั้งด้วยวาจาหรือกิริยาใด ๆ กับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลอื่น ต้องการที่จะทำงานหนึ่งงานใด แม้ไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง และ ปฏิบัติงานทันทีโดยไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ หัวหน้างานมีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้คือ ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือกับกิจกรรมของสถานศึกษาบางโอกาส การแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี และร่วมประชุม สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงาน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการติดต่อประสานงานของสถานศึกษา หัวหน้างานมีความเห็นว่า การติดต่อประสานงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ใช้นหนังสือติดต่ออย่างเป็นทางการ และให้นักศึกษาไปติดต่อด้วยตนเอง ส่วนในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ให้อาจารย์ภาค

สถานศึกษาไปติดต่อ มีการติดต่อระหว่างหัวหน้างานกับอาจารย์นิเทศก์เสมอ และให้สถานประกอบการมา ติดต่อ ส่วนในระดับที่ควรปรับปรุง มี 1 ข้อ คือ การติดต่อโดยทางโทรศัพท์ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านการติดต่อประสานงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการควบคุม การนิเทศ และการประเมินผลร่วมกัน หัวหน้างานมีความเห็นว่า การควบคุม การนิเทศ และการประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมาก มี 1 ข้อ คือ หัวหน้างานควบคุมการฝึกงานของนักศึกษา ส่วนในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ เข้าของกิจการควบคุมด้วยตนเอง การพบปะหารือก่อนประเมินคะแนนการฝึกงาน สถานศึกษาและสถานประกอบการประเมินร่วมกัน การติดต่อพูดคุยกับอาจารย์นิเทศก์ตลอดเวลา และอาจารย์ไปนิเทศก์การฝึกงานเสมอ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของหัวหน้างาน ในด้านการควบคุม การนิเทศ และการประเมินผลร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของหัวหน้างานที่มีต่อทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ สรุปโดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

1. ควรให้นักศึกษาฝึกงานมีระยะเวลาในการฝึกงานให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้มีความชำนาญและมีความมั่นใจมากขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานจริง
2. ควรให้อาจารย์นิเทศก์มาตรวจการทำงานของนักศึกษาให้บ่อยขึ้น เพราะที่ผ่านมามีอาจารย์มานิเทศก์เพียง 1 ครั้งเท่านั้น
3. ควรให้สถานประกอบการกับสถานศึกษามีการประสานงานกันมากขึ้น และให้อาจารย์นิเทศก์กับหัวหน้างานของนักศึกษาฝึกงานมีการพบปะพูดคุยกันให้มากขึ้น
4. ก่อนส่งนักศึกษาออกมาฝึกงาน ทางวิทยาลัยควรจะมีการฝึกอบรมนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย การแต่งกายที่ถูกระเบียบ และความรับผิดชอบ เช่น การขาด ลา มาสาย ให้เคร่งครัดมากขึ้น
5. ก่อนส่งนักศึกษาออกมาฝึกงาน ทางวิทยาลัยควรฝึกทักษะของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านไฟฟ้า และในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้เครื่องมือช่างประจำตัวเช่น คีมช่าง ไขควง และอุปกรณ์อื่นๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลา ดังนั้น นักศึกษาต้องจัดเตรียมมาด้วย เพราะสถานประกอบการไม่มีเครื่องมือช่างเพียงพอต่อการใช้งานอย่างทั่วถึง

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามของอาจารย์นิเทศก์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของอาจารย์นิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30 – 39 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 6 – 10 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน

ด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงาน อาจารย์นิเทศ์มีความเห็นว่า ทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 9 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น การดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน ความสามารถในการส่งสาร ได้แก่ การพูดและการเขียน ความสามารถในการรับสาร ได้แก่ การฟัง การใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี การตรวจสอบดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ ความถูกต้องของงานและความละเอียดประณีต ความสามารถในการเรียนรู้งานใหม่ได้อย่างรวดเร็ว การวางแผนหรือเตรียมการก่อนปฏิบัติงาน ส่วนในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน และรู้แหล่งข้อมูลและวิธี การหาข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำงาน ส่วนความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศ์ ในด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศ์มีความเห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา การติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ส่วนในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ เทคนิคในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เทคนิคในการปฏิบัติงาน เทคนิคในการแก้ปัญหา และการทำงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศ์ ในด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาวิชาชีพหลักการฝึกงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศ์ มีความเห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ มีแนวทางในการเลือกอาชีพของตนเอง เห็นถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเสนอความคิดที่จะพัฒนางานอาชีพ และเลือกแนวทางในการพัฒนาตนเอง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศ์ ในด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศ์มีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ปฏิบัติงานสอดคล้องตามสาขาวิชาชีพที่ศึกษา เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้แตกต่างจากสถานศึกษา และมีผู้คอยให้ คำปรึกษาที่มีความรู้เมื่อเกิดปัญหา ส่วนในระดับปานกลางมี 1 ข้อ คือ การแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศ์ ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่าการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาได้เหมาะสม และการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลของตนเองเป็นหลัก ส่วนในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การแก้ไขปัญหาลงมือ การวิเคราะห์ปัญหาก่อนลงมือปฏิบัติ และการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านพิจารณาอย่างมีเหตุมีผล และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ความตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและรับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ของผู้อื่นเพื่อพัฒนางาน ส่วนในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้คือ เลือกแหล่งความรู้มาพัฒนางานและบอกผลงานของการปฏิบัติในอนาคตได้ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ แสดงมารยาทถูกต้องตามกาลเทศะ ส่วนในระดับมาก มี 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ปฏิบัติตามกฎหมายของหมุ่คณะ ตรงต่อเวลา การรู้จักปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัยและแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ส่วนในระดับปานกลาง มี 1 ข้อ คือ วางแผนใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ปฏิบัติตนเป็นผู้ร่วมงานที่ดี และการให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน ส่วนในระดับมาก มี 6 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การสร้างความสัมพันธ์กับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา ความเชื่อถือที่ได้รับจากเพื่อนร่วมงาน และการติดต่อประสานงานในระหว่างปฏิบัติงาน ส่วนในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น การวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และรับทราบและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ การเคารพกฎระเบียบและเชื่อฟังคำสั่ง ส่วนในระดับมากมี 8 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสถานการณ์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับงานที่ทำจนจนสำเร็จ กิริยาท่าทาง คำพูดมีความเหมาะสม และกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านเจตคติต่อการทำงานของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า เจตคติต่อการทำงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างประหยัด ความเสียสละ การอุทิศเวลาให้แก่งาน และการรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน ส่วนในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ มีความกระตือรือร้น ชอบ สนใจงานที่ได้รับมอบหมาย และค้นคว้าหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านเจตคติต่อการทำงานของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ มี 5 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ปฏิบัติงานทันทีโดยไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า ทำงานที่เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ ยอมรับ เต็มใจ พึงพอใจที่จะได้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีความต้องการที่จะทำงานหนึ่งงานใด แม้ไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง และไม่ตอบทั้งด้วยวาจาหรือกิริยาใด ๆ กับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลอื่น และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรือหน่วยงานราชการ อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรือหน่วยงานราชการอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้คือ ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือกับกิจกรรมของสถานศึกษา บางโอกาส และร่วมประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงาน ส่วนระดับที่ควรปรับปรุง มี 1 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรือหน่วยงานราชการอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการติดต่อประสานงานของสถานประกอบการ อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า การติดต่อประสานงานของสถานประกอบการ อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ ใช้นางสือติดต่อเป็นทางการ ในระดับมากมี 1 ข้อ คือ ให้นักศึกษาไปติดต่อด้วยตนเอง ในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ตามลำดับดังนี้ คือ ให้อาจารย์

จากสถานศึกษาไปติดต่อ ติดต่อโดยทางโทรศัพท์ และการติดต่อระหว่างหัวหน้างานกับอาจารย์นิเทศก์เสมอ และระดับที่ควรปรับปรุง มี 1 ข้อ คือ ให้สถานประกอบการมาติดต่อ และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านการติดต่อประสานงานของสถานประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการควบคุม การนิเทศก์ และการประเมินผลร่วมกัน อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า การควบคุม การนิเทศก์ และการประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ข้อ คือ หัวหน้างานควบคุมการฝึกงานของนักศึกษา ส่วนในระดับมากมี 2 ข้อ คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการประเมินร่วมกัน รองลงมาคือเจ้าของกิจการควบคุมด้วยตนเอง และในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ตามลำดับ ดังนี้ คือ หัวหน้างานนิเทศก์การฝึกงานเสมอ การพบปะหารือก่อนประเมินคะแนนการฝึกงาน และการติดต่อพูดคุยกับหัวหน้าตลอดเวลา และความคิดเห็นโดยส่วนรวมของอาจารย์นิเทศก์ ในด้านการควบคุม การนิเทศก์ และการประเมินผลร่วมกันอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่สรุปโดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

1. นักศึกษาบางคนยังออกไปฝึกงานในสถานประกอบการที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ถ้าเป็นไปได้ ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาออกไปฝึกงานในต่างจังหวัดได้
2. การให้คะแนนหรือการประเมินของสถานศึกษากับสถานประกอบการควรมีมาตรฐานเดียวกัน
3. ผู้ควบคุมการฝึกงานของนักศึกษาควรจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้มากกว่านี้
4. ควรจะให้มีการพบปะพูดคุยกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาให้มากขึ้น
5. ควรมีการเอาใจใส่อย่างจริงจังเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักศึกษาก่อนการออกฝึกงาน รวมทั้งการวางตัว กิริยา มารยาท ควรให้เหมาะสมกับหน้าที่ของช่าง
6. ควรมีการทำการทดสอบฝีมือช่างก่อนการออกผลการเรียน โดยอาจทำการทดสอบเอง หรือส่งไปทดสอบที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเป็นการประเมินผลการสอนของครู การนิเทศก์ของครู และการฝึกงานของผู้เรียนพร้อม ๆ กัน
7. ทางวิทยาลัยควรยอมรับสภาพความเป็นจริงด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาและร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้อมูลของนักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานของนักศึกษาฝึกงานและอาจารย์นิเทศก์การฝึกงานของนักศึกษา ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน ผู้ศึกษาได้ทราบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 40 คน พบว่า ส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 17 ปี ระดับเกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 2.00-2.49 และสาเหตุที่เลือกเรียนสาขาวิชานี้เพราะว่าชอบ ข้อมูลเบื้องต้นของหัวหน้างาน จำนวน 29 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี วุฒิการศึกษาจะอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ตำแหน่งงานปัจจุบันในสถานประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ควบคุมงาน และข้อมูลเบื้องต้นของอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 21 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 6-10 ปี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและกระบวนการฝึกงานของนักศึกษาฝึกงาน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านทักษะที่ได้รับจากการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าทักษะที่ได้รับจากการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง เทคนิคการใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี การประสานงานกับผู้อื่นขณะปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ ในประเด็นของการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ถือเป็นกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สอดคล้องต่อเนื่องกันมีกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในเรื่องของกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การรับทราบและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ดีการปฏิบัติตนเป็นผู้ร่วมงานที่ดี และการตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น นอกจากนั้นการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มทุกครั้งด้วยความเต็มใจ ยอมรับในความสามารถของผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์ และประสานสัมพันธ์ในกลุ่ม

ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเทคนิคในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงาน และการติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา ซึ่ง

สอดคล้องกับสนั่น สุมิตร (2528, หน้า 23) ที่ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนให้กับนักศึกษาเพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้งานจริง มีประสบการณ์การทำงานและเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่นักศึกษาจะต้องออกไปทำงานจริง เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว และได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานไว้ว่า การ จัดอาชีวศึกษาจำเป็นต้องให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานได้ใช้เครื่องมือเครื่องจักรสำหรับการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง เพราะเครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ก้าวหน้าขึ้นมากและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การที่นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ได้สัมผัสกับงานและเครื่องมือที่ทันสมัยในบรรยากาศของการทำงานทางธุรกิจที่ต้องแข่งขัน และต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานของงาน ตลอดจนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ นักศึกษาจะได้มีการพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และกิริยาในการทำงานที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานในปัจจุบัน ดังนั้นในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น จำเป็นจะต้องมีการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการด้วย

ด้านการพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องได้แนวทางในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นและได้ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานอาชีพจนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี รัตนวงศ์ (2526) เรื่องการประเมินผลการส่งนักศึกษาช่างเทคนิคของวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ออกฝึกงานในหน่วยงานอุตสาหกรรม พบว่า การให้นักศึกษาได้ฝึกหัดในสถานการณ์จริง หลังจากการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกหัดเบื้องต้นในสถานการณ์จำลองในสถานศึกษานั้น ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน โดยสรุปวัตถุประสงค์หลักของการฝึกงานในสถานประกอบการ ประการแรก เพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการทำงาน ประการที่สอง เพื่อให้มีการเรียนรู้โลกของงานและปรับปรุงบุคลิกภาพ ประการที่สาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับนายจ้างสำหรับการหางานและข่าวสารข้อมูลอื่น ๆ ในอนาคต และประการสุดท้าย เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ประยุกต์วิชาชีพที่เรียนมาใช้อย่างประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริง

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง เครื่องมืออุปกรณ์ใช้แตกต่างจากสถานศึกษา การปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพที่ศึกษามา และปฏิบัติงานสอดคล้องตามสาขาวิชาชีพที่ศึกษามา ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสรุปผลการประชุมสัมมนา

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาประจำปี 2528 (กรมอาชีวศึกษา, 2528) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรค ในการส่งนักเรียนนักศึกษาออกไปฝึกงานในสถานฝึกงานอาชีพนอกสถานศึกษา ไว้ว่าสภาพปัจจุบันการส่งนักเรียน นักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการภาครัฐบาล และเอกชนทำได้ในขอบเขตที่จำกัด เนื่องจาก สถานประกอบการไม่มีการฝึกงานตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับลักษณะหลักสูตร สถานประกอบการบางแห่งไม่เต็มใจรับนักเรียน/นักศึกษาเข้าฝึกงาน เนื่องจากมีความลับทางเทคโนโลยีหรือเกรงเครื่องมือเสียหาย สถานประกอบการไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีครูผู้ฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่จะทำให้ผู้เข้าฝึกงานเกิดการเรียนรู้กระบวนการผลิตทั้งหมด ไม่มีหลักประกันในความปลอดภัยของผู้ไปฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม สถานศึกษาไม่มีแรงจูงใจที่จะส่งเด็กเข้าฝึกงาน เนื่องจากต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ขาดคู่มือการฝึกงาน ขาดกฎหมายรองรับที่จะให้ภาคเอกชนเข้าร่วมมืออย่างเต็มกำลัง สถานประกอบการที่จะรับนักเรียน/นักศึกษาเข้าฝึกงานมีไม่เพียงพอ และครูผู้สอนในสถานศึกษาขาดประสบการณ์ทางด้านอุตสาหกรรม

ด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงานอยู่ในระดับมากคือ เรื่องการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นประกอบการแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาได้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ในประเด็นของการมีทักษะการจัดการจะเป็นกระบวนการในการทำงานให้สำเร็จได้ ในส่วนของทักษะที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการ พฤติกรรมที่จะแสดงได้แก่ การเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ด้านการทำงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าการทำงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากคือ การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ในประเด็นของการมีความรับผิดชอบในตนเองว่า การมีความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของการมุ่งมั่นต่อตนเอง ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม การมีความรับผิดชอบ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทกับงานที่ทำจนสำเร็จ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ แสดงผลงานปรากฏให้เห็นเด่นชัด มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน พฤติกรรมที่แสดง คือ บอกผลงานของการปฏิบัติงานในอนาคตได้ ยอมรับผลการกระทำของตน พฤติกรรมที่แสดง คือ รับฟังเหตุผลและ

ข้อวิจารณ์ของผู้อื่น ปรับปรุงพัฒนางานตามข้อเสนอแนะ หน้าที่ พฤติกรรมที่แสดงคือ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกัน หรือปฏิบัติ หน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย แสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน พฤติกรรมที่แสดงคือ เลือกแหล่งความรู้มาพัฒนางาน

ด้านความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมุ่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับ กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ในประเด็นของการมีวินัยในตนเองว่า มีวินัยในตนเอง พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ปฏิบัติงานทันเวลาที่กำหนด วางแผนใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ แบ่งเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมุ่คณะ เคารพกติกาของสังคม พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ เคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รู้จักประเมินตนเอง พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ บอกข้อดีข้อเสียในการทำงาน พฤติกรรมเสมอต้นเสมอปลาย พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ แสดงมารยาทได้ถูกต้องตามกาลเทศะอย่างสม่ำเสมอ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่แอบอ้างหรือนำของผู้อื่นมาเป็นของตน

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าการทำงานร่วมกับผู้อื่นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การปฏิบัติตนเป็นผู้ร่วมงานที่ดีและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ ดิษฐ์ (2538) ได้ศึกษาผลการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ พบว่า การทำงานร่วมกันต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์เป็นหัวใจในการทำงาน โดยเฉพาะการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานได้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ มีกิริยามารยาทซึ่งเป็นผลดีต่อการฝึกงานของนักศึกษาในอนาคต เพราะนักศึกษาสามารถมีเพื่อนร่วมงานและจะเป็นที่ไว้วางใจของหน่วยงานได้

ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่า บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นและการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2528) ที่ชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นั่นคือ นักศึกษาฝึกงานที่มีทัศนคติต่ออาชีพดี มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวดี เมื่อจบการศึกษาไปแล้วผู้ตลาดแรงงาน จะมีความมุ่งมั่นในการทำงาน พยายามปรับตัวให้เข้ากับ

สิ่งแวดล้อมต่อหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นต่อหน้าที่การงานหรือต่อตัวผู้ร่วมงานก็ตามได้เป็นอย่างดี อันเป็นคุณสมบัติที่ทุกคนหรือทุกหน่วยงานต้องการ

ด้านเจตคติต่อการทำงาน นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าเจตคติต่อการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความกระตือรือร้น สนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างประหยัด และความเสียสละ มุมเทเวลาให้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เรายุทธ (2536) ได้ทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านทัศนคติต่ออาชีพว่าการเอาใจใส่ศึกษางานที่รับผิดชอบ อาจเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษาถูกคัดเลือกเข้าทำงานโดยกระบวนการสอบคัดเลือกที่เข้มงวดทำให้สถานประกอบการได้คนมีความรู้ ความสามารถ รับผิดชอบ และใฝ่รู้สูงเข้าทำงาน อีกทั้งผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีความพอใจในการทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530) ได้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าบุคคลใดในองค์กรมีความพอใจที่จะทำงาน พอใจ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน บุคคลจะอุทิศกำลังใจให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานอย่างเต็มที่

ด้านความภาคภูมิใจในวิชาชีพ นักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากคือ ยอมรับ เต็มใจ พึงพอใจที่จะได้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานทันทีโดยไม่ปล่อยย่ำเวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัญชลี แจ่มเจริญ (2526) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจและความพอใจในงานเป็นผลจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับตัวงานโดยตรงและสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการที่มีความภาคภูมิใจและพอใจในงานก็จะส่งผลให้ผู้ทำงานพยายามเอาใจใส่ศึกษางานที่รับผิดชอบสูงขึ้น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและหน่วยงานราชการ หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและหน่วยงานราชการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือกับกิจกรรมของสถานศึกษาบางโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับนิสิต ศรีคุ้มวงศ์ (2530) สรุปไว้ว่าในการติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับแผนกวิชาและการประเมินผลโดยหัวหน้าช่างของสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศก์ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีในการสร้างความร่วมมือด้านการฝึกงานของสถานศึกษาต่อไปได้เป็นอย่างดี

ด้านการติดต่อประสานงานของสถานศึกษาและสถานประกอบการ หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า การติดต่อประสานงานของสถานศึกษาและสถานประกอบการอยู่ในระดับมากที่สุดและมากคือเรื่องการใช้หนังสือติดต่ออย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับทองหล้า สุนทร (2529) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ด้านการติดต่อประสานงานบางครั้งยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนทำให้ขาดประสิทธิภาพในการประสานงานและนักศึกษาส่วนใหญ่จะติดต่อประสานงานเอง บางครั้งไม่พบเจ้าของสถานประกอบการ ทำให้ไม่สามารถประสานงานด้านการฝึกงานได้ ควรมีฝ่ายที่รับผิดชอบในการประสานงานกับสถานประกอบการโดยตรงในกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถหาสถานที่ฝึกงานได้ และให้สถานศึกษาทุกแห่ง ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อส่งนักศึกษาไปฝึกงาน แล้วร่างระเบียบสถานศึกษาว่าด้วยการส่งนักศึกษาฝึกงาน แล้วแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและดำเนินการเพื่อให้การประสานงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการควบคุม การนิเทศและการประเมินผลร่วมกัน หัวหน้างานและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า การควบคุม การนิเทศและการประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุดและมากคือหัวหน้างานควบคุมการฝึกงานของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Mason and Others 1981(อ้างใน แสง สานสิงห์ชัย, 2540) กล่าวถึงหลักการจัดฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในประเด็นของหน้าที่ของสถานศึกษา หน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ฝึกงาน และการวัดผลประเมินผลการฝึกงาน หน้าที่ของสถานศึกษา เช่น ควรจัดทำทะเบียนสถานประกอบการที่คัดเลือกแล้วเป็นสถานฝึกงาน ให้สถานศึกษาจัดทำสมุดบันทึกการฝึกงาน สำหรับนักศึกษานันทิกการปฏิบัติงานในแต่ละวัน และการประเมินสำหรับ ผู้นิเทศก์และสถานประกอบการเป็นผู้บันทึก หน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ฝึกงาน เช่น ตรวจสอบฝึกงานอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่ตรวจ ลงช่อกำกับในสมุดบันทึกการฝึกงานของนักศึกษา หากมีความเห็นเพิ่มเติมควรบันทึกไว้เพื่อประสานงานกับครูสอนและผู้ควบคุมงานของสถานประกอบการ ในเรื่องของการวัดผลประเมินผลการฝึกงาน มีการกำหนดการให้คะแนนแบบประเมิน มีแนวทางเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลและมีการกำหนดระดับคะแนนอย่างชัดเจนและเป็นเกณฑ์มาตรฐานไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรที่เป็นนักศึกษาฝึกงาน หัวหน้างานของนักศึกษาฝึกงาน และอาจารย์นิเทศก์การฝึกงานของนักศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้พบว่า ยังมีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานยังสถานประกอบการแต่ละแห่ง ควรมีการชี้แจงให้ข้อเสนอแนะ รายละเอียดแก่นักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการได้อย่างเหมาะสม
2. ก่อนส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานยังสถานประกอบการ ควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา โดยทำการฝึกอบรมให้แก่ นักศึกษาหรือเชิญบุคคลจากสถานประกอบการมาให้ความรู้แก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มีความมั่นใจในการออกไปฝึกงานและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ควรจัดอาจารย์ที่มีเวลาว่างมากพอและมีความมุ่งมั่นที่จะออกนิเทศการฝึกงานของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การฝึกงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. สถานศึกษาทุกแห่งควรจะมีการประเมินผลการใช้สถานฝึกงานนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อศึกษาข้อมูลในแต่ละด้าน และหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้กิจกรรมการฝึกงานของนักศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. สถานศึกษาและสถานประกอบการควรมีการประสานความร่วมมือกันในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษา เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการฝึกงานของนักศึกษาและเพื่อให้การประเมินผลไปในแนวทางเดียวกัน
6. สถานศึกษาและสถานประกอบการควรมีการวางแผนและประสานงานกันในการตกลงเงื่อนไขและกฎระเบียบในการฝึกงานของนักศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์การฝึกงานและเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
7. สถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกิจกรรมระหว่างกันเพื่อเป็นการสร้างแนวทางความร่วมมือในการฝึกงานต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. ควรจะทำการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาหรือกิจกรรมที่เหมาะสมในการร่วมมือกันจัดการฝึกงานให้นักศึกษาระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
4. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบผลในการจัดการฝึกงานของนักศึกษาในแต่ละแผนก แต่ละสาขา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นในการจัดการฝึกงานของนักศึกษา
5. ควรมีการติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนว่าเพียงพอต่อการประกอบอาชีพหรือไม่